

at det af mig Antyhede har været Tilfældet, og selv om vi ville sige, at der med Hensyn til disse Bevillinger slet Intet er seet, som i mindste Maade kunde stride mod Kjøbstadborgernes Rettigheder — og det skal være langt fra mig at ville fremsføre nogen Klage i saa Henseende — saa maae vi dog paa den anden Side indrømme, at hvis mange Borgere mene at være præjudicerede i deres Rettigheder ved disse Bevillinger, saa er det ikke ønskeligt, at en saadan Mening vedbliver at bestaae, saa er det godt og ønskeligt, at vi stræbe hen til, at hele dette Forhold kan ordnes ved Lov. Mange Kjøbstadborgere have den Mening, at der endnu eksisterer en Lovforskrift, hvorefter det ikke er tilladt at give Noget Bevilling til at udøve saadan Haandværksdrift paa Landet, som i Almindelighed er Kjøbstæderne forbeholdt, i en ringere Afstand end 1, ja maaskee 2 Mile fra Kjøbstaden (Hør!). Ja, man kan maaskee sige, at denne Lovbestemmelse er en Absurditet, men det er det Samme; naar den bestaaer, har den sin Gyldighed, og jeg kan ikke for- tænke Kjøbstadborgerne i, at de beraabe sig derpaa. Der eksisterer saaledes — det veed jeg forvist — en Cancellieplacat af 29de November 1822, hvori det fastsættes, at saadanne Landsbyhaandværkere, som drive Haandværk ifølge Bevilling, ikke ved Bevilling kunne faae Ret til at holde mere end een Svend og een Dreng. Nu er det imidlertid in confesso, at Mange have Tilladelse til at drive deres Næringsdrift med saa megen Medhjælp, som de behøve; jeg vil slet ikke sige, at der i Almindelighed er noget Urigtigt deri, ja, det kunde endogsaa være urimeligt at negte en Mand den Arbeidskraft, som han beviistlig behøver, men ikke desto mindre, naar Kjøbstadborgerne paaftaae, at deres Rettigheder derved ere krænkede, saa maae vi dog ikke ganske ubetinget sige, at de have Ret deri. At der er en stor Opinion for, at den almindelige Næringsfrihed vil gjøre sig gjældende, og at den i høt Grad, om end ganske ubevist, kan faae Indskydelse paa de Autoriteter, hvis Virksomhed i saa Henseende bliver taget i Beslag, fremgaaer ogsaa deraf, at det er en almindelig Mening — jeg siger det igien kun som en historisk Bemærkning, ikke som Noget jeg for Diebliffet kan oplyse ved statistiske Data

— hos Haandværkerne i Kjøbstæderne, at der i de forskjellige Indenrigsministerier, som vi siden 1848 have havt, har gjort sig ikke lidet forskjellige Anskuelse gjældende med Hensyn til det Omfang, hvori Bevilling meddeles til Næringsdrift paa Landet; det er en Anskuelse, som deles af mange Kjøbstadhaandværkere, at Geheimeaad Tillisch i den Henseende holdt mere paa Kjøbstadborgernes formeentlige Ret end f. Ex. Kammerherre Rosenørn. — Det er kun en historisk Bemærkning, ingen Anklage, og det er en Selvsølge, at det Samme gjør sig gjældende med Hensyn til Overøvrigheden. Der er de Overøvrigheder, om hvilke man antager, at de med særdeles Liberalitet komme Landbeboernes Ønsker imøde; men der er paa den anden Side andre, om hvilke man mener, at de mere holde paa Kjøbstadbeboernes Lær. Vedkommende Overøvrighed kan i denne Henseende være aldeles undskyldt, idet han i det ene som i det andet Tilfælde kan handle efter en fuldkommen samvittighedsfuld Overbeviisning; men, mine Herrer! det er ikke godt, at saadanne forskjellige Overbeviisninger kunne og næsten uundgaaeligt maae gjøre sig gjældende. Det er langt bedre, at vi faae hele dette Forhold ordnet ved Lov, og ethvert Skridt, som sigter dertil, skal jeg for mit Vedkommende hilse med Glæde. — Det er et gammelt Ord, rigtignok fransk, men man kan vel oversætte det paa Dansk, at den, som hjælper sig selv, ham hjælper Gud, og vi kunne derfor sige: Ja, ville Kjøbstadhaandværkerne hjælpes, saa maae de ogsaa vise, at de ere beredte til i denne Sag at hjælpe sig selv; de maatte gjøre nogle første Skridt i den Retning, ligesom vi have seet, at Fæsterne have gjort det med Hensyn til deres vigtigste Interesser. Men dette have Kjøbstadhaandværkerne ogsaa gjort, idet der nemlig har dannet sig Haandværkerforeninger (Se hmann: Maa jeg bede om Ordet.) idetmindste veed jeg, at det er Tilfældet saavel i Jylland som Fyen, og jeg skulde tage meget seil, om ikke ogsaa disse Haandværkerforeninger allerede for lange siden have gjort et Skridt i den antyhede Retning, idet de nemlig, saavidt jeg veed, om ikke til den nærværende Indenrigsminister, saa dog til Indenrigsministeriet have indgivet et Andragende i den an-